

GENADE EN HEERLIJKHEID

VERHANDELING OVER JESAJA 6.

door

C. W. H. PAULI,
Joods Evangelist in Engeland

STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2007

Ds. Christian William H. Pauli, een bekeerde Jood, was van 1844-1874 evangelist namens de *London Society for promoting Christianity amongst the Jews* in Amsterdam.

In 1800 werd hij in Breslau geboren als jongste zoon van een orthodoxe rabbijn.

Op zeer jonge leeftijd werd hij benoemd tot rabbijn in Cothem, een grote gemeente in Duitsland. Door nauwgezet onderzoek van het Oude Testament werden zijn ogen meer en meer geopend voor 'een verregeande aanmatiging van de oude rabbijnen'. Hij liet zijn overtuiging niet voor zichzelf en kwam daardoor in conflict met zijn broeders, waardoor hij uiteindelijk genoodzaakt werd zijn ambt neer te leggen.

De lezing van een brochure van een *Vereniging tot bevordering van het Christendom onder de Joden* in Lippe-Detmold werd Pauli tot zegen. Op 21 december 1823 werd hij in de Lutherse kerk te Preusz-Minden gedoopt. Waarschijnlijk werd toen de naam Christian aan zijn voornaam toegevoegd.

Daarna begeleidde hij de Detmoldse zendeling C.G. Petri. Toen deze in 1825 benoemd werd tot zendeling van de *London Society* vergezelde hij Pari naar Engeland.

Pauli studeerde enige tijd aan de Universiteit van Cambridge en werd later door de Universiteit van Oxford benoemd tot lector in het Hebreeuws. Dertien jaar heeft hij deze functie vervuld. Rond 1840 werd hij op verzoek van de *London Society* evangelist onder de Joden. In 1841 werd hij naar Berlijn gezonden, vanwaar hij in 1844 verplaatst werd naar Amsterdam.

In november 1844 berichtte I. Da Costa aan Groen van Prinsterer:

'Nog iets van enig belang ten slotte. Gij hebt eerlang in Den Haag een bezoek van den zendeling Pauli te wachten. Ik heb mij verbonden hem speciaal bij u te introduceren bij gelegenheid van een brief; hetgeen ik gaarne doe bij deze. ik moet zeggen dat deze onze broeder uit Israël mij in den laatsten tijd eerder medeviel. Zijne prediking is, hoor ik, warm en levendig. Hij heeft daartoe (door een beroep ad hominem op de verdraagzaamheid der Lutherse van het Nieuwe Licht) de grote Koepelkerk voor de middagdienst (met den Episcopalen ritus) verkregen, en preekt aldaar nu met groten toevloed wekelijks. Hij is op weg, door zijn Engelse invloed en Joodse schranderheid, om ook van de Cad. Predikanten alhier iets dergelijks te verkrijgen voor een maandelijks bidstond. Onder de Joden schijnt hij ijverig te werken. Doch nu wil hij ook daarvoor temporal supply, voor oprichting van scholen om den Bijbel te leren lezen etc. en heeft daartoe een Genootschap opgericht. In dat belang komt hij dan nu ook eerlang de broeders in Den Haag spreken. Het overige zult gij van hem zelf verstaan.'

Aanvankelijk preekte Pauli in de grote Lutherse Kerk, later kon hij beschikken over de Zionskapel in de Barndesteg.

Ook Pauli ondervond, grote tegenstand van de Joden. Sommige van de Joodse leiders zwoeren in 1845 een eed om niet te rusten voordat ze Pauli uit de weg hadden geruimd. In 1846 en 1847 lieten de rabbijnen speciale vlugschriften verspreiden: waarin ze ds. Pauli heftig beschimpten. Er zijn zelfs pogingen aangewend om hem als ongewenste vreemdeling uit Nederland te verbannen. Hij schreef in één van zijn verslagen: 'De rabbijnen houden niet op hun anathema's te slingeren naar het Woord Gods; zij vaardigen hun verbod uit tegen het aannemen van Schriftgedeelten en tegen het voeren van enig gesprek met mij op straffe van uitbanning. Zij verbieden de Joden enig gebouw binnen te gaan waar ik spreek. Maar al hun woede dient slechts in de hand des Heeren om Zijn onveranderlijke raad ten opzichte van Zijn uitverkorenen te volvoeren.'

Over de vruchten op de arbeid van ds. Pauli in Amsterdam werd later geschreven, dat hij in de periode 1844-1874 meer dan vierhonderd Joden tot het christelijk geloof mocht brengen, mede door zijn werk in en om de Zionskapel. Ruim honderd Joden doopte hij er persoonlijk. Later gaf hij toe soms te snel tot dopen te zijn overgegaan. Ook in de Zionskapel kwam het openbaar dat er veel kaf onder het koren is. Toch mag gesteld worden dat zijn arbeid zeker niet ongezegend is gebleven.

(Gedeeltelijk uit: *Het volk uit Abraham gesproten*, door B. Hooghwerff)

Pauli bleef zich intensief verdiepen in de Joods literatuur. Hij schreef een Hebreeuws woordenboek, *Analecta Hebraica*, met kritische noten van paradigma's van de vervoeging van regelmatige en onregelmatige werkwoorden. En een sleutel tot de tweede en derde delen van *Analecta Hebraica*, met extra kritische noten. De boeken werden uitgegeven in 1839 bij J. H. Parker in Oxford. Het boek telde meer dan 400 bladzijden.

Hij vertaald vanuit het Aramees in het Engels het boek *De Chaldeeuwse Paraphrase over de profeet Jesaja* door Jonathan Ben Uzziël. Deze bijzondere uitgave werd zelfs nog gepubliceerd in 2007. De Chaldeeuwse parafrase op de profeet Jesaja heeft 240 pagina's. Op zijn naam staat ook het Engelstalig boek: *Or How Can Drie Be One?* Dit boek is eveneens nog te koop.

In 1874 vertrok Pauli naar Engeland, waar hij in 1877 overleed. Ds. A.C. Adler werd zijn opvolger in Amsterdam.

In Engeland verscheen een Hebreeuws blad בִּסְטִי Vol. II, nr. 9 Kislev 5605, december 1844. Waarschijnlijk een blad van Messiasbelijdende Joden. Daarin wordt het volgend verslag gegeven:

Geweld gepleegd op de Joden in Weesp, vlakbij Amsterdam.

We hebben van de Predikant C.W.H. Pauli, het volgende verslag ontvangen van een schandaal gepleegd op de Joodse inwoners van Weesp, in Nederland, door een onwetende menigte, tijdens het feest van Pesach:

Weesp is een klein land stad, een paar uur lopen uit Amsterdam. Gedurende vele eeuwen hebben een paar honderd Joden er geleefd in ongehinderde vrede; zij hebben een kleine synagoge, en worden bestuurd in kerkelijke zaken door de Rabbijnen van de grote synagoge in Amsterdam. Op 11 april jl. de laatste dag, van hun Pesachfeest, diverse vermaakten zich Joodse jongens door het spelen voor het huis van een meneer De Vries, een Israëliet die in dat dorp woont. De jongens gooiden notedoppen naar hem, en hij voelde zich nogal geamuseerd door hun speelsheid, en in plaats van hen te ontmoedigen, werd hij een feest in hun spel, vangen en tot een bezit van een ander. De broer van de heer De Vries, een handelaar in roodsel, kwam ook en nam deel aan hun onschuldig vermaak. Hij stelde voor dat de jongen die werd gevangen een rood merkteken moest ontvangen op zijn neus. Dit verhoogde de pret, en het duurde niet lang, of alle jongens waren gemerkt, en bij een van hen had het gehele gezicht rood. Hoewel deze kinderen zelf zo amusant waren, kwam er een onwetende christelijke vrouw, de vrouw van een bakker, die er helaas anders over dacht. Zij, die geen grote vriend is van de ongelukkig afstammelingen van Abraham, dacht dat die Joodse jongens, samen met De Vries, spotten met het meest heilige onderwerp van ons christelijk geloof, namelijk het lijden van onze gezegende Verlosser. Een van de jongens, bij wie zijn

hele gezicht rood gekleurd was, dacht ze, was om Christus te vertegenwoordigen, terwijl de anderen, bij wie slechts hun neus rood gekleurd was, het lijden van de martelaren uitbeelde. Zij verbeelde in haar razernij, dat de heer De Vries, die in een stoel voor zijn deur zat, bedoeld was om Pontius Pilatus te vertegenwoordigen.

Vol van heilige verontwaardiging, rende ze om de hoek van de straat, en ontmoette een paar van haar vrouwelijke burens, ze drong op hen aan en zei, "Kan je geloven dat zoiets mogelijk is? De Joden in onze stad, deze slechte mensen, die onze Heiland en Zijn heiligen gemarteld hebben, gaan zelfs op hun feest van het Pascha, godslasterlijk spotten met onze heilige godsdienst, en ik vrees dat ze gereed staan ons christenen aan te vallen en ons te doen wat ze gedaan hebben aan Christus. De Vries vertegenwoordigt dat monster, Pontius Pilatus."

De burens voelden geen grotere liefde voor de Joden dan deze onwetende vrouw. De verdere verspreiding van hun verhaal, werd zó verschrikkelijk, dat zelfs de laatste die het hoorde eruit begreep dat de Joodse jongens hun gezicht hadden besmeurd met het bloed van een christen kind, die zij gekruisigd hadden voor de deur van De Vries. In minder dan een kwartier, was de hele plaats in rep en roer. Een aantal jongens en volwassen mannen waren gemonsterd en maakten zich klaar om een kruistocht te maken tegen de Joden. Het gespuis nam toe en snelde naar de synagoge, waarin de Joden zich net had verzameld voor het avondgebed. Het gepeupel omringde de synagoge, en gooide alle soorten rommel op de ramen, die al snel werden gebroken. Onder de Joden, die waanden dat heel de christelijke bevolking was opgetrokken tegen hen, om alles in beslag te nemen, ontstond een vreselijke paniek. Uit angst dat hun synagoge in brand zou worden gestoken, waarbij ze jammerlijk zouden omkomen, snelden ze eruit, en werden aangevallen met knuppels en stenen aan alle kanten.

Het blijkt dat de autoriteiten van de plaats zeer traag waren in de uitoefening van de macht tegen hen. Want het gepeupel werd niet uit elkaar gejaagd voordat ze veel kwaad hadden gedaan aan de Joden; alleen een paar ontkwamen, bij wie de ramen niet werden ingebroken. Ik moet echter niet nalaten te vermelden, dat de waardige dr. E. de eerste was in de synagoge die tegen het gespuis inging. Ook een jonge christen vrouwelijke bediende gedroeg zich op een zeer heldhaftige wijze. Daar haar meester, een Jood van huis was, verzette zij zich zo dapper tot verdere hulp arriveerde, dat zijn huis bewaard werd voor vernietiging.

Een proces vanwege deze losbandige procedure vond plaats in Amsterdam een paar dagen geleden, en de volgende beslissingen werden doorgegeven: de persoon die als eerste het gerucht verspreiding van het kwaad moest worden opgesloten voor drie maanden, een boete van vijftwintig gulden betalen, naast de kosten en voor vijf jaar worden beroofd van haar rechten als burger. Zeventien personen werden aangeklaagd voor het overtreden van de beschadiging aan de ramen in de synagoge. Maar omdat ze niet onder ede konden geïdentificeerd worden, kon de straf die ze ten volle verdiend hadden, niet worden toegepast. Zo eindigde de onlusten in Weesp. - *Joods berichtgever.*

Genade en Heerlijkheid.

Wij moeten beginnen met vooraf op te merken, dat dit hoofdstuk vier delen bevat.

1. Een gezicht of openbaring van de Drie-enige God.
2. Een waarachtige zondebelijdenis, die met vergeving van zonde gepaard gaat.
3. Een boodschap en aankondiging van vreselijke oordelen, naar aanleiding van het heilig gericht Gods.
4. Een openbaring van Gods uitnemende genade aan Israël.

1. Vooreerst treffen wij hier een gezicht of openbaring van de Drie-enige God in vers 1, 2.

Daarin lezen wij: „*In het jaar toen de koning Uzzia stierf.*” Van deze koning lezen wij in het 2de boek van de Kronieken, hoofdstuk 26, dat hij voorspoedig was door Gods gunst. Maar door zijn voorspoed en door de ontvangen gunst verhief hij zich tegen God in hoogmoed en trotsheid, en wilde het hogepriesterlijke ambt bekleden en diens geld aantrekken. Hij waagde het om wierook te offeren voor Gods aangezicht, hoewel de priesters hem hiertegen waarschuwen. Maar de wederhorige die ondanks die waarschuwing tegen God zondigde, werd tot straf over zijn zonde melaats, welke melaatsheid duurde tot aan het einde van zijn leven. Hij wordt daarom buitengesloten uit de tempel Gods, en mag, uit kracht van het gebod des Heeren, daar niet meer in komen.

Evenzo is het met een natuurlijk mens. De zondaar, melaats in de ongerechtigheden, mag niet in de tempel komen; al komt hij onder Gods volk, nochtans is hij uitgesloten uit hun gemeenschap en heeft geen deel aan de levenden tempel van de zaligheid, die voor Gods volk in Christus is ontsloten.

Hij „stierf”. Sommige godzalige schrijvers menen, dat hier, door het sterven, niet de natuurlijke dood bedoeld wordt, maar dat hij geestelijk zo goed als dood was, hoewel hij natuurlijk leefde. Althans zodanig is het met elk natuurlijk mens, al is hij nog zo deugdzaam, al doet hij een rechtzinnige belijdenis en al is hij rechtzinnig in de kennis van de waarheid, als hij onwedergeboren is, blijft hij dood in de zonde, hij behoeft geen openbaar goddeloze te zijn, maar kan zelfs uitwendig zeer zedelijk leven, nochtans is hij een dode ziel, hij is dood.

„Zag ik de Heere, zittende op enen hogen en verheven troon, en Zijn zomen vervullende de tempel.”

Wie hebben wij hier door de Heere te verstaan? Geen ander dan de Drie-enige Verbonds-God, de algenoegzame Jehovah. Dat dit buiten allen twijfel is, bewijzen wij uit vers 8, waar wij horen dat de Drie-enige God is sprekende, wanneer er gevraagd wordt: „Wien zal Ik zenden, en wie zal Ons heengaan?” Deze Jehovah verschijnt aan de profeet in de tempel, in het heiligdom, dat God op bijzondere wijze met Zijn tegenwoordigheid vervulde. Deze man Gods bevond zich in de tempel, gelijk Ezechiël, die eveneens in dat Godsgebouw een gezicht had van de Drie-enige God met Zijn hemelse hofstoet. Jesaja zag God Drie-enig zittende op een hoge en verheven troon. Die God die de eeuwigheid bewoont, die wij niet kunnen naderen zonder een deksel te hebben; niet een eigen gemaakt deksel, niet een dat door van de mensenkinderen is vervaardigd, niet een dat aangebracht is door enig schepsel of engel, maar een deksel, dat door God Zelf is gegeven, dat door Hemzelf is vervaardigd, door Zijn liefde is aangebracht, dat door God Zelf aan de profeet is toegepast, een volmaakt deksel, een eeuwige gerechtigheid, waarin bij God geen vlek of gebrek is te ontdekken. Hij, die God van de

eeuwigheid was zittende op zijn hoge en verheven troon, om aan te tonen hoe Hij regeert, en is dezelfde die Zijn woning heeft gemaakt bij dien, die een gebrokene van hart en verbrijzelde van geest is, om hen te laven en te verkwikken, te vertroosten en hen voedsel en drank toe te dienen, de spijs van Zijn woord en Geest en gerechtigheid, en de drank van Zijn dierbaar alles reinigend bloed.

De „zomen” vervulden de tempel. Dit waren de zomen van Zijn statiekleed. En welk kleed is dat, welke zomen zijn aan dat kleed? Een zoom wordt gevonden in Zijn dienaren, de engelen en serafs die in de tempel waren, en aan al dat volk, dat uit de veel en grote verdrukkingen is opgebracht, die de palmtakken in de hand hebben, ten teken van overwinning en zij zingen het lied van Mozes en het Lam, jubelende: „Hallelujah, de roem en de lof, en de eer en de heerlijkheid zij onze God en het Lam eeuwig, Halelujah. Amen."

Zulk een gezicht kreeg de profeet, en alle kinderen Gods krijgen zulk een gezicht van de Drie-enige God op het ogenblik, dat zij uit de dood in het waarachtige leven worden overgezet, hetwelk niet geschiedt door een geschapen macht, een engel of mens, maar door God Zelf. Ik herhaal, elke ziel die ontdekkingen van zijn zonden krijgt, die wedergeboren wordt, die overgezet wordt uit het rijk van de natuur in dat van de genade, krijgt zulk een gezicht. Doordat God hun zielen ontdekt, worden de ogen van het verstand verlicht met dat Goddelijk licht, uitgaande uit de Drie-enige God, die het licht in de duisternis heeft geschapen, en die haar zielen overzet uit de dood in het leven en uit het rijk van de natuur in dat van de genade, uit de macht des satans verlost en hen door zijn Geest kennis geeft in het aangezicht Zijns Zoons Jezus Christus. Zolang men dat licht uit Hem niet heeft ontvangen, kent men God niet zaligmakend, maar zodra dat licht ontvangen wordt in de ziel, kent men hetzelfde door haar vruchten en uitwerkselen. De uitwerkselen van dat licht zullen wij dadelijk horen, de profeet ziet God, zittende op zijn troon en Zijn zomen de tempel vervullende. Gelijk de ziel die Hij wederbaart, vervuld wordt met Zijn genade, met Zijn liefde, met Zijn barmhartigheid en met de vruchten des Heiligen Geestes, zo was hier de tempel vervuld met de zomen van Zijn kleed.

Vers 2. „*De serafs stonden boven Hem; een iegelijk had zes vleugelen, met twee bedekte ieder zijn aangezicht, en met twee bedekte hij zijn voeten en met twee vloog hij.*"

De serafs zijn engelen die voor Gods aangezicht staan. Het woord seraf kan ook vertaald worden door „vuur", gelijk geschreven is: „Hij maakt Zijn engelen vurige geesten, Zijn dienaren tot een vlam des vuurs". Het waren hier waarachtige, werkelijke engelen rondom de troon van de Goddelijke Majesteit, die zich daarom, heen verenigden, om tot lijf en erewacht van de Allerhoogsten te dienen, gelijk wij eens zullen aanschouwen Jezus Christus komende op de wolken in Zijn heerlijkheid, omringd van Zijn engelen. Zo zag de profeet de hofstoet, die de Drie-enige God omringde en elke engel niet met twee, maar met zes vleugelen. De vier dieren in het gezicht dat Ezechiël van de Heiligen Geest ontving, hadden elk vier vleugelen; met twee derzelve vlogen zij, en met twee bedekten zij het lichaam. Maar de engelen, die de profeet Jesaja zag, hadden zes vleugelen. Moge de Heilige Geest ons Zijn zalving schenken én ons door Zijn genade voorlichten, want wij staan hier op heilige grond. Deze engelen zijn de zinnebeelden van al de waarachtige knechten des Evangeliums, die ijverig in de dienst des Heeren arbeiden. Zijn knechten maakt Hij tot serafs, als hij hen aangordt tot de heiligen arbeid; Hij ontsteekt hun harten met het liefdevuur Zijns Geestes, zodat hun harten ontbranden in dankbare liefde tot Christus hunnen Koning. Deze liefde van Christus dringt Zijn dienaren om de liefde Gods te verkondigen in de wereld, te midden van een krom en verdraaid geslacht, want zij hebben een gedeelte van die zalving van de heiligen, die alle dingen leert; met welke al de knechten van Christus worden gezalvd.

Elke engel had zes vleugelen. Voorzeker mocht ook geen af, zonder deksel te hebben, voor God verschijnen, of Zijn heiligheid naderen, om aan te tonen het deksel, welk het koninklijk

priesterlijk geslacht ontvangt uit Christus volheid; zodat zij het priesterlijk ambt vervullen in de geestelijke tempel en voorbeding en offerande doen voor al het priesterlijk geslacht, hetwelk is al het wedergeboren volk d s Heeren. De knechten Gods moeten, mogen, durven niet zonder het deksel komen, namelijk de gerechtigheid van Christus, die Hij gewrocht heeft door Zijn lijdelijke en dadelijke gehoorzaamheid aan Gods wet, hetwelk hen wordt aangedaan en toegepast door de Heiligen Geest.

Twee vleugelen waren het deksel des aangezichts van de serafs, om aan te tonen de algenoegzaamheid van de bedekking voor God, gelijk wij horen Jesaja 40 : 2: „dat haar ongerechtigheid verzoend is, dat zij van de hand des Heeren dubbel ontvangen heeft voor alle haar zonden." Kinderen Gods! U hebt een oneindige vergeving uwer zonden, zodat waar de zonde meerder is geworden, de genade veel meer overvloedig over u is. U hebt een oneindige gerechtigheid in Christus.

De engelen hadden hun aangezichten bedekt met hun vleugelen; de nieuwe mens is bedekt alleen, maar ook volkomen, met de gerechtigheid des Zoons van God, Jezus Christus.

De engelen bedekten ook hun voeten met twee vleugelen. Evenzo des Heeren knechten, want al waar de gerechtigheid des Zaligmakers door God is toegepast aan de ziel door de verzegeling des Heiligen Geestes, is ook heiligmaking, want zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien.

De ziel, gerechtvaardigd zijnde uit het geloof, en geheiligd door de Heiligen Geest, krijgt hiervan een bewijs, dat zij uit genade, om niet, door de verdienste van en in Christus Jezus is gerechtvaardigd, want zij is geheiligd door de Heiligen Geest om de wil des Heeren te doen! De serafs hadden ook twee vleugelen om te vliegen. Zij vlogen om te doen de wil van de Drie-enige God. Evenzo de ziel. Als zij gerechtvaardigd is door Jezus Christus, en geheiligd door de Heiligen Geest, waarin vindt zij dan het bewijs? In het geloof heeft zij de vaste grond van de dingen, die men niet ziet en een bewijs der zaken die men hoopt. Dat geloof, dat met zijn vleugelen is opklimmende van de aardse tot de hemelse dingen; waardoor wij opklimmen in het geloof tot gehoorzaamheid aan Christus door de Heiligen Geest, begeren de wille Gods volkomen te volbrengen.

Is het zo gesteld met de wedergeborene ziel, dat zij alleen streeft om Gods dienaar te zijn en zijn wil te doen, is dit haar vurige, dringende begeerte, dan begint haar geloofsstrijd. Terwijl zij begint te vliegen, te wandelen, te lopen, verheffen de vijanden zich tegen haar, en zij wordt allerwege belemmerd en aangevallen. Zo begint de geloofsstrijd, waarin zij echter nooit zullen omkomen; want zij zullen meer dan overwinnaars bevonden worden; en dit is de overwinning, waarmede wij de wereld overwinnen, namelijk het geloof.

Wij spreken nu niet van dat natuurlijk geloof, niet van een geloof dat elk natuurlijk mens u kan geven, niet van een geloof dat wij van elkander kunnen overnemen. Er zijn veel van zulke gelovigen in de wereld, die ijveren zouden tegen hen die de Zoon loochenen, maar die geen geloof van de heiligmaking kennen. Maar van zulk een geloof spreken wij nu niet. Zulk natuurgeloof is er veel, en er zijn veel zulke natuurlijke gelovigen in de wereld, die aan de tafel des verbonds de bondsteken en bondszegelen gebruiken, in de belijdenis zeer rechtzinnig zijn; maar wij bedoelen dat geloof niet dat uit het verstand komt, want dat is slechts een dode kennis, die men uit oude schrijvers, goede boeken, of misschien wel uit de Bijbel zelfs heeft verkregen. Als men niets anders kent, dan zit men nog gekluisterd in banden des doods, want het is een dood geloof, een natuurlijk geloof.

Wij bedoelen dat geloof, dat het zinnebeeld is van de twee vleugelen, waarmede de serafs vliegen; dat geloof, dat opklimt uit het vlees door het verscheurde voorhangsel tot in de tegenwoordigheid Gods; dat geloof hetwelk het hart reinigt; dat geloof, hetwelk de wereld overwint; dat geloof dat een vaste grond is van de dingen die men hoopt en een bewijs van de zaken die men niet ziet. Dat geloof, hetwelk een kracht Gods is, door de Heilige Geest gewrocht, kan geen mens geven. Geen moeder kan het mededelen aan haar geliefd kind; dit

kan niet, want het is een gave Gods „Uit genade zijt u zalig geworden, door het geloof, en dit niet uit u, het is Gods gave. Niet uit eigen wil is dat geloof te bezitten, niet door eigen kracht te verwerven, het is een gave, een vrij geschenk Gods.

Dat geloof, dat zich openbaart in het hart van Gods volk, openbaart zich slechts in één element, en kan in geen ander leven. Dat element is de liefde Gods, uitgestort in het hart door de Heiligen Geest. Dat geloof heeft niets anders tot voorwerp als de Drie-enige God. Dat geloof ziet Gods Majesteit, met het verhelderde oog des Geestes. Dat geloof deelt wijsheid mede aan het geestelijk oor, met hetwelk zij hoort naar des Heeren, bevelen, en luistert naar des Heeren antwoord op haar gebeden. Dat geloof doet de ziel „horen wat God de Heere spreken zal; want Hij zal tot Zijn volk en tot Zijn gunstgenoten van vrede spreken." (Ps. 85:9). Dat geloof wacht op des Heeren komst; dat geloof is de hand, waarin zij ontvangen al de hemelse zegeningen in Christus Jezus. Dat geloof is het, door hetwelk zij de wereld overwinnen, door hetwelk zij zullen zingen het overwinningslied, de triomfzang „dood waar is uw prikkel? Hel, waar is uw overwinning? De prikkel des doods is de zonde; en de kracht van de zonde is de wet. Maar Gode zij dank die ons de overwinning geeft door Jezus Christus onze Heere." (1 Cor. 5 : 55, 56). Dat geloof is het dat zal veranderd worden in het aanschouwen van de Drie-enige Verbonds-God. "Wij zullen Hem zien gelijk Hij is."

Deze serafs zijn geen luie dienaars. Alle de dienaars die Gods volk onderwijzen in de verborgenheid van de godzaligheid, en dezelve geeft te zien en te horen de tegenwoordigheid en de heerlijkheid Gods, zijn geen luie dienaars. De Drie-enige God maakt Zijn dienaars ijverig, naarstig in het werk, dat Hij hen te verrichten geeft. Lezen wij hun bezigheid in vers 3. „En de een riep tot de ander en zeide: Heilig, heilig, Heilig is de Heere van de heirscharen, de ganse aarde is van Zijn heerlijkheid vol!" Hier zien wij de eenheid van de serafs; een afbeelding van de eenheid van Gods volk, die harten hebben, welke branden van het liefdevuur van Christus Jezus. Zij hebben een doop: de vuurdoop; zij ontvangen niet alleen de waterdoop, maar ook de doop des Heiligen Geestes. Zij hebben een geloof, het geloof der zaligheid; een Evangelie, de blijde boodschap des heils, van de verlossing in Christus; een waarheid, het dierbare getuigenis van de levenden God. Een Zaligmaker hebben zij, Jezus Christus; een hoop, op de onsterfelijke eeuwige heerlijkheid.

„De een riep tot de ander," alsof zij tot elkander zeiden: „Komt, laat ons Gods Naam groot maken, en Hem verheerlijken." „Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen." Driemaal wordt het heilig woord herhaald, om aan te duiden dat er drie Personen in dat hoogheerlijke Wezen vervat zijn. Zo betaamt heiligheid Zijn volk. Zij zijn het sieraad van Christus heiligheid. Hij brengt Zijn Volk als levende offerhanden heilig voor de Vader en is heerlijk in heiligheid, omdat Hij een volk heeft geformeerd tot aannemen tot kinderen. Heilig is de Zoon van God in zijn samengestelde Persoon als God en mens. Heilig is Zijn werk; heilig was Zijn leven hier beneden; heilig is Zijn Evangelie, want het leidt tot heerlijkheid. Al beschuldigen de vijanden Gods volk, dat zij onheilig zijn, want van nature zijn zij niet beter dan degenen die verloren gaan, en derven de heerlijkheid Gods, zo zijn zij echter uit God heilig, en geheiligd, dienende God in heiligheid en gerechtigheid.

Heilig is de Heilige Geest bij uitnemendheid. Hij wordt *de Heilige* genaamd, terwijl Hij, in het verbondsambt, Gods volk heiligt, want het is de Heilige Geest, die in het hart werkt en daar de waarachtige Heiligmaker is, die Zijn werk openbaart in deszelfs vruchten, want een gedeelte van de heiligmaking is de bekering, een ander gedeelte het berouw en leedwezen over de zonden, en weer een ander deel is de liefde Gods die Hij in het hart uitstort; een ander deel is de hoop die Hij in ons verwekt, welke niet beschaamt, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door de Heiligen Geest. Zijn Evangelie is heilig, want het breidt zich uit van de opgang van de zoon tot haren ondergang, en wordt overal verkondigd onder de volkeren, maar het openbaart zich in de harten van Gods volk, als vervuld met de heerlijkheid

van de Drie-enige God, en bovenal in de rijkdom van de genade in Christus en Zijn Voldoening.

Welke heerlijkheid heeft Gods volk, uit de volheid van Christus heiligheid. Zij zijn heerlijk en heilig in gerechtigheid die hen is toegepast. Maar dit heeft niets te doen met de meest uitnemende schoonheid van de natuurlijke mens. De geestelijke mens heeft heilige bewegingen naar God, heilige begeerten naar God, en als de nieuwe mens die werkzaamheden heeft ondervonden en hij mist dan die nabijheid, zo wordt hij neergebogen en begint te klagen en te zuchten, gelijk David: „Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij? Hoop op God." (Ps. 42 : 6). Heerlijk is de nieuwe mens; hoe heerlijk is dat geloof dat de Heilige Geest in hem uitstort, als het aangeblazen wordt in liefde tot Christus, als het zich kan oefenen in geestelijke deugden, om God Drie-enig te verheerlijken! Ja, alles wat God schept is heerlijk, de ganse aarde is vol van Zijn heerlijkheid; en de herschapen ziel kan niet anders dan heerlijk zijn, want zij is daarmee vervuld. Wat hebben wij daar gezegd? Dat de levende ziel vervuld is met heerlijkheid? En zij is zo vol zonden, struikelingén, afkeringen en ellenden! En toch is de ziel de tempel des Heiligen Geestes; “Weet gij niet dat gij God tempel zijt, en de Geest Gods in ulieden woont?” 1 Cor.3 : 16. Onheiligt die tempel dan niet, want: „Zo iemand de tempel Gods schendt, die zal God schenden: Want de tempel Gods is heilig, welke gij zijt.” Was de tempel van Mozes zo heilig dat God er geen onheilige dingen in duldde, zij is niet te vergelijken bij de tempel van de wedergeborene ziel, want daar is Christus geopenbaard; daar heeft Hij woning gemaakt, en waar Christus is moet Zijn heerlijkheid, de waarachtige heerlijkheid zijn.

Vers 4. *“Zodat de posten van de dorpels zich bewogen van de stem des roependen; en het huis werd vervuld met rook.”* Let wel, het is niet van de roependen, maar des Roependen; want de Drie-enige God liet Zijn stem horen en de posten en dorpels werden bewogen. Welk een heerlijk zinnebeeld van de uitwerkende kracht Gods op de ziel; zie, hoe de posten en de dorpels van de ziel worden bewogen; en daardoor de gehele mens als uit zijn doodslaap geschud wordt; en zodanige beweging is bij de uitverkoren zondaar, zodat al het oude zondewerk wordt verplet en ter neergestoten. Er heeft een nieuwe schepping plaats in de ziel, en de mens is, nu een levenden tempel geworden zijnde, vervuld met wierook, vervuld met smekingen en gebeden, met dankzeggingen en lofzangen.

Sommige uitleggers menen, dat hier de stem van de serafs kwam en niet van God, maar uit het woordje des is het duidelijk dat wij hier alleen aan de stem van God te denken hebben; want als God Zijn stem laat horen, dan beven de dorpels en posten, gelijk op de Sinaï. De rook, waarmede de tempel vervuld werd, duidt aan de *duisternis, die in het vervolg over deze tempel en over Israël komen zoude, want dat volk zou aan het kruis hun Messias hechten en Zijn bloed ter bezoeking over zich inroepen.* Welk een dikke duisternis bedekt de Joden tot op de tegenwoordige tijd; zij kennen Hem niet, de waarachtige God en het eeuwige leven, Jezus Christus de Messias; zij lasteren Hem, die gekomen is om Zijn volk zalig te maken, versmaden het kruis, en blijven daarom in de duisternis. Maar zo velen als Hem aannemen heeft Hij macht gegeven om kinderen Gods te worden, die in gedurige gemeenschap met de Heere verkeren.

Hoe is het met u gesteld? Het hart moet vervuld zijn met de rook des tempels, de wierook van de gebeden en dankzeggingen, of met de ijdelheden van de wereld, en het dienen, najagen en liefhebben van de zonden. Maar welgelukzalig zijt gij, o volk Gods! dat uw rook wordt opgeofferd door Jezus Christus, uwen eeuwigen Hogepriester. Tot zover het gezicht van de profeet in de tempel.

2. Een waarachtige zondebelijdenis, die met vergeving van zonde gepaard gaat.

Zien wij nu welke uitwerking deze verschijning des Heeren, dit gezicht heeft op de profeet en op elke ziel. Een belijdenis en vergeving van zonden kunnen wij er in opmerken.

Vers 5. „*Toen zeide ik: wee mij, want ik verga!*” of, ik ben stom, „*dewijl ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden eens volks, dat onrein van lippen is; want mijn ogen hebben de Koning, de Heere van de Heirscharen gezien.*”

Wij zien hier, in gelijkenis, hoe de profeet komt tot de bewening van zijn zondige toestand voor God. Hij wordt aan zich zelf ontdekt en verfoeit zich. Het kan zijn, dat sommigen gelijk hebben, die denken dat de profeet zijn mond gesloten had gehouden op een tijd en aan een plaats waar hij zou gesproken hebben; maar hoe dit zij, de profeet doet belijdenis van zijn zonden; hij kan niet antwoorden op een van de duizend zonden, en roept in schuldgevoel uit: „Wee mij, want ik verga! ik ben stom!” Wee mij, dat zal dat vreselijke woord des oordeels zijn aan de linkerzijde des rechters, over allen die zonder de toepassing van het bloed van Jezus Christus, over de drempel des tijds in de eeuwigheid worden weggerukt.

Zodra wij door het licht des Heiligen Geestes zijn ontdekt, en wij ogen hebben ontvangen om te zien, en wij zien de gerechtigheid en de heiligheid van de heilige wet, zonder het evangelie, roepen wij het „wee” over ons uit; wij schreien „wee mij! Ik gevoel een last van zonden, die mij te zwaar is om ze te kunnen dragen.” Zo veroordeelt zich elke waarachtig ontdekte ziel. Ik ben stom, ik heb geen woord te mijner verontschuldiging, ik gevoel de schuld op mijn eigen geweten; mijn hart veroordeelt mij. Al komt men zulk een ziel troost en woorden van bemoediging toe te spreken, zij zegt: Komt niet tot mij met zulke woorden; zij zijn niet voor mij, die komen mij niet toe, ik kan niets van vertroosting horen.” Het is barensnood voor de ziel; en dat is het voor elke ziel, die overgezet wordt uit de natuurlijke toestand in het rijk van de genade. Jesaja zei, *dat al onze gerechtigheden zijn als een wegwerpelijk kleet*, er komt niets goeds uit ons. Verwondert u daarover niet, uit het hart komt niets voort dan ongerechtigheid en zonden, die uit deze fontein stromen. Verwondert u niet dat ik dat zie en dat ik in het eenzame dorre woon, in Mesech en in de tenten Kedars (dat is zwartheid); de zon heeft mij zwart gebrand, daarom, dat ik de Koning, de Heere van de Heirscharen gezien heb, verfoei ik mij en beweene mijn schuld.

Geliefden, u moet u niet verwonderen wanneer een levende ziel over zichzelf een oordeel uitspreekt, maar wanneer God de ziel tot de bewustheid van haar toestand brengt, met het ploegijzer van de wet de ziel doorploegt en de Heilige Geest het hart doorweekt, dan is de genezing niet ver verwijderd. Niet dat God elke ziel gelijk geneest. Een dokter geneest niet alle wonden gelijk; sommigen moeten worden opgehouden, omdat er de ziektestof op uitwerkt en hebben daarom langen tijd nodig eer zij genezen kunnen worden. Zo is het in het rijk van genade. Verwondert u dus niet bekommerde, aangevochtene, beproefde ziel, dat u een tijd lang in bekommering, benauwdheid en schuldgevoel verkeert. Denkt u daarin om te komen? Geenszins. Ik moet u iets vragen. Durft u zeggen als u nu zou sterven, dat u voor eeuwig verloren ging?

Uw antwoord is wellicht: „Ik kan het niet zeggen.” Maar u hebt er geen rust onder, u wilt genezen en gered zijn, het is u onder alles om Jezus te doen. U blijft onder alles de smartelijke wonden gevoelen en u zult die zolang gevoelen totdat zij genezen worden en u gered zijt. Maar u moet nog wachten. De Heilige Geest nadert intussen om de wondenpijn en smart te verzachten en u in uw lijden te verkwikken. Zoals een dokter middelen voorschrijft en laat toedienen om krachten aan de patiënt te geven, zo doet ook de Heilige Geest; Hij onderhoudt de hoop in de ziel, zodat zij blijft wachten op de Heere, en niet aflat, want zij wil de Heere hebben. Houdt moed, bekommerde ziel, want u zult Zijn aangezicht zien en leven.

Vers 6 en 7. *“Maar een van de serafs vloog tot mij, en had een gloeiende kool in zijn hand, die hij met de tang van het altaar genomen had. En hij roerde mijn mond daarmede aan, en*

zeide: Zie, deze heeft uw lippen aangeroerd; also is uw misdaad van u geweken, en uw zonde is verzoend," of bedekt, hetwelk het grondwoord te kennen geeft; zodat God de zonde niet ziet. Hij ziet in Zijn volk geen misdaden, want die zijn allen op Christus, de Borg, gelegd, zij zijn bedekt met het dierbaar bloed Van Christus.

Een van de serafs heeft hier bevel ontvangen van de Heere, om een gloeiende kool te nemen van het zoenaltaar, kool, welker betekenis is het Woord van zaligheid, de Heere onze Gerechtigheid," Jer. 23 : 6. De seraf, dienaar, heeft een last ontvangen: „predikt het evangelie aan alle creaturen, verkondigt dat Jezus Christus in de wereld is gekomen, om te zoeken en zalig te maken dat verloren was." Als die Waarheid in het hart komt, is zij gloeiende kool, die door haar hitte het hart ontsteekt, daarin licht des levens verwekt; zij verbreidt er de kennis van onszelf en van de Heere, verkondigende vergeving van zonde en eeuwige zaligheid. Een vurige kool wordt in het hart gelegd, en waar deze haar brandende hitte doet gevoelen, verbrandt zij alles wat niet van God is. Er zij veel zielen die hebben zichzelf plantjes gevormd, die zij in hoge waarde houden, zij hebben die geplant, dus zijn zij zeer kostbaar. Ze zijn zeer weldadig tegenover hun medemensen, denkende daarvoor een loon in de hemel te ontvangen; zij hebben plantjes, hun ouders waren zeer vrome, godvrezende mensen; zij werden onderwezen uit de catechismus en de meester was een waar vroom man; bovendien was de leraar, bij wie zij belijdenis deden, zeer vroom. Dit is alles een zeer grote weldaad, zulks genoten te hebben; maar als de vurige kool, die de Heilige Geest in het hart ligt, in uw ziel geschonken wordt, dan worden al deze plantjes, die zo kostelijk in uw schatting zijn, verbrand. Al deze planten moeten verbrand worden, zal Christus, de waarachtige Levensboom, wortel schieten in het hart. Dit geschiedt bij Gods volk door de kracht Gods des Heiligen Geestes, zodat Christus leeft en werkt in het oordeel, in de kracht, in de wijsheid, in het verstand, in één woord dat Hij is Alles in allen. Het woord van de levenden God wordt dan van de Heilige Geest in de mond gelegd, welk woord een mens bekend maakt met het Woord en het werk van de zaligheid; en dit kan niet anders geschieden dan door de Heilige Geest. Al worden de woorden van de Levende God ook met nog zoveel kracht, troost en leven ons toegesproken, en zij worden niet vergezeld van en genomen door de Heilige Geest en toegepast aan de ziel, ... het werkt niet, het laat niets achter. Maar als de Heilige Geest het in het hart brengt, dan merkt men dat de zonde verzoend is, dat de zonde bedekt is, dat Christus' bloed ze voor eeuwig heeft uitgewist. "Want God was in Christus, de wereld met Zichzelve verzoenende, haar zonden haar niet toerekenende." Door de toepassing van die vurige kool en haar uitwerking krijgt men bewustheid van een genadestaat, en door het getuigenis des Heiligen Geestes, die de Waarheid verzegelt, en in de ziel roept: „*Abba, Vader*", wordt in ons de bewustheid levendig en zeker. Het is als of het tot ons gezegd wordt: „gij zijt die persoon, wiens misdaden zijn verzoend door het bloed des Zoons van God. Zien wij nu de uitwerking daarvan.

3. Een boodschap en aankondiging van vreselijke oordelen, naar aanleiding van het heilig gericht Gods.

Vers 8: „*Daarna hoorde ik de stem des Heeren, welke zeide: „Wien zal ik zenden? en wie zal ons heengaan? Toen zeide ik: Zie, hier ben ik, zend mij henen."*

Had hij die stem des Heeren niet te voren gehoord? Neen! onmogelijk; want geen ziel kan de stem des Heeren zaligmakend horen, voordat die gloeiende kool hem heeft aangeraakt. Er is, naar wij vrezende, al menige waarschuwend stem tot u gekomen, man! vrouw! ga niet verder voort op uwen zondeweg, keer terug van dat rampzalige pad, want het einde waar het op uitloopt, is het eeuwige verderf! Maar het heeft geen invloed op u gehad, dat de Heilige Geest u aanraakte; doch wanneer het behaagt een kool te nemen van het zoenaltaar, van kruis van

Christus, en ze aan uw ziel te verzegelen, zult u met de profeet zeggen: „Ziet hier ben ik, zend mij henen!"

Opmerkelijk is het, dat hier eerst gezegd „Wien zal Ik zenden? en wie zal Ons heengaan", daarop volgt. Dit is geen vergissing in de taaloverzetting, maar geeft de Eenheid Gods, en toch de Drie-eenheid tevens te verstaan. Wie zal het kunnen loochenen in het tweede woordje *Ons* de Drie personen spreken, namelijk de Vader, de Zoon en de Heilige Geest?

De profeet vraagt niet, waarheen hij gezonden zal worden, welke boodschap hij zal hebben te brengen, tot wie hij zich moet begeven. Van dit alles zegt hij niets. De wedergeborene ziel evenmin; de ziel hoort de stem Gods uit het Woord door de Heilige Geest tot haar spreken, maar zij weet niet wat God wil dat zij doen zal. Echter roept zij toch, onkundig als zij is: “Zie, hier ben ik, zend mij henen." Doe met mij wat U wilt; ik ben de Uwe; u hebt mij in Uw dienst genomen; ik sta voor Uw rekening." Dit is de gehoorzaamheid des geloofs, die door de kracht Gods in de ziel wordt gewrocht, en die het bewijs is van de zaligheid, die voorkomt uit de kennis van de vergeving van de zonden in het Middelaarsbloed. Alle vruchten des levens komen voort uit Christus. Eerst is er een bewustheid van diepgaande ellende buiten Christus; dan openbaart zich Christus als de Zaligmaker en de Voorspraak voor de ziel; vervolgens ontvangt de ziel kennis van het werk van zaligheid door de Heilige Geest; daarna brengt de Heilige Geest het geloof voort in het hart; en dit geloof openbaart zich in kinderlijke, gewillige bereidvaardigheid tot gehoorzaamheid. Dit alles is de oorzaak van de geestelijke strijd, die Gods volk te ondervinden heeft, want de oude mens wil altijd hinderen, en paart zich met de satan, met de macht van de duisternis, om de ziel op te houden in die gehoorzaamheid, om die te dwarsbomen, vooral in de volvoering van Gods bevelen.

Zien wij nu de oordelen, die de profeet moest aankondigen.

Vers 9 en 10. *“Toen zeide Hij: Ga heen, en zegt tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet, en ziende ziet, maar merkt niet. Maak het hart dezès volks vet, en maak hun oren zwaar, en sluit hun ogen, opdat het niet zie met zijn ogen, noch met zijn oren hore, noch met zijn hart versta, noch zich bekere, en Hij het geneze.”* Welk een vreselijk oordeel was dit, dat de profeet moest aanzeggen, welke harde dingen die hij moest verkondigen. Zo doet God, Hij geeft eerst het zure en dan het zoete, maar ook omgekeerd. De profeet kon gezegd hebben: „Wel Heere, moet ik met zulk een boodschap tot het volk, tot Uw volk, waaraan U zo veel beloften verbonden hebt; en dat voor zulk een eerstbeginnende, zo een die zo even heeft ontvangen om U te kennen; die pas mag weten dat zijn zonden zijn bedekt in het bloed van Christus, die pas de stem van de Heilige Geest daar binnen troostvol heeft mogen verstaan! Heere, zend een ander!"

Dit toch was zo ongerijmd niet. Mozes wil niet optrekken met het volk van Israël; Jeremia wil niet gaan, als hij de last ontvangt om die te brengen. Ziet, dit was dus bij Jesaja de uitwerking van de vurige kool, die zijn lippen had aangeraakt, waardoor zijn misdaad was weggenomen. Zodra de vurige kool zijn lippen heeft aangeraakt, zodra opent zich die mond in gehoorzaamheid, zodra openen zich die lippen in de betuiging: „Heere doet met mij naar Uwen wil, als ik U maar mag dienen, en wat dan de boodschap ook zij, als zij maar strekken mag om de Drie-enige God groot te maken en te verheerlijken." Hij moest een vreselijk oordeel uitspreken, dat letterlijk vervuld is, gelijk blijkt uit de Handelingen van de Apostelen, dit oordeel is over Israël kennelijk zichtbaar voortgegaan, wordt tot op deze dag nog vervuld, en is een bewijs van vrijmachtige Godsregering.

De Remonstranten zeggen en erkennen wel dat God Almachtig is, maar dat Hij Soeverein is, dat kunnen zij niet geloven, ofschoon het hieruit ten allerduidelijkste blijkt. Heeft de pottenbakker geen macht om uit het leem het ene een vat ter ere en het andere een vat ter oneer te maken? Geliefden! hebt u hedenavond ‘fatsoenlijke oren’ meegebracht? Dan zal dit u zeker hinderlijk zijn en vreselijk ergeren; maar God heeft niet nodig rekenschap af te leggen van Zijn vrijmachtige handelingen. Het Evangelie is voor deze een reuk des doods ten dode,

geen reuk des levens ten leven. Hij doet naar Zijn wil met het heil des hemels en met de inwoners der aarde, en niemand kan Zijn hand afslaan of tot Hem zeggen: *wat doet Gij?* “Jakob heeft Hij liefgehad, maar Ezau heeft Hij gehaat.” Ziet toe dat u niet strijdend bevonden wordt tegen God. Hij is een vrijmachtig God, maar in Zijn soevereiniteit is Hij altijd gedachtig aan Zijn overblijfsel naar de verkiezing van de genade. De profeet wordt uitgezonden met die boodschap, maar God is indachtig Zijn uitverkoren volk, het overblijfsel naar de genadeverkiezing.

Vers 11, 12. *„Toen zeide ik: Hoe lang, Heere? en Hij zeide: Totdat de steden verwoest worden, zodat er geen inwoner zij, en de huizen, dat er geen mens zij en dat het land met verwoesting verstrooid worde. Want de Heere zal die mensen verre wegdoen, en de verlaten zal groot wezen in het binnenste des lands.”*

Dit is letterlijk vervuld. Israël woont niet meer in zijn rijk gezegend land; de tempel is verwoest; er is geen inwoner meer; zij zijn al achttien honderd jaren lang verstrooid over de aarde en nog zien wij haar niet teruggebracht en toch heeft de Heere Zijn verbond niet vergeten, want gelijk Paulus zegt, de volheid van de heidenen zal ingaan en gans Israël, het overblijfsel naar de verkiezing, zal zalig worden.

4. Een openbaring van Gods uitnemende genade aan Israël.

Vers 13: *„Doch nog een tiende deel zal daarin zijn, en het zal wederkeren en zijn om af te weiden; maar gelijk de eik en gelijk de haageik is, in welke na de afwerping van de bladeren nog steunsel is, alzo zal het heilige zaad het steunsel daarvan zijn.”*

Nog een tiende deel zal wederkeren, of bekeerd worden. Dezen zullen tot God gebracht worden, en in Christus hun Messias, hun Koning, hun Zaligmaker vinden. Zij zullen als schapen geleid worden, door de Heere hun Herder, Die hen doet neerliggen in grazige weiden; die hen zachtkens voert aan zeer stille wateren. God heeft altijd een heilig zaad. Al schijnt de boom zo goed als dood, gelijk ons daarbuiten, al hebben zij geen bladeren, bloemen noch vruchten, zodra de voorjaarszoon haar verkwikkende, koesterende stralen zal uitschieten, zullen wij de bomen zien uitspruiten en bladeren en bloesems als de eerste en van vrucht geven. Alzo het heilige zaad eveneens. „Om de arbeid Zijner ziel zal Hij het zien, en verzadigd worden: door Zijn kennis zal Mijn Knecht, de Rechtvaardige, velen rechtvaardig maken, want Hij zal haar ongerechtigheden dragen.” Jesaja. 53: 11. Ja, velen uit Joden zullen zalig worden en Hem worden toegebracht, maar ook uit de Heidenen. Gods volk is een zaad gezaaid door de Heere Christus, en gewis het zal op' zijn tijd voorspoedig opkomen en vruchten voortbrengen tot zaligerheid.

Wie wijs is gemaakt door Gods genade, zal ons kunnen verstaan, want u behoort tot dat tiende deel, tot het zaad. Dat heilige zaad zijt gij, volk Gods! gezaaid in de geestelijken akker, dat opgaat in de Levensboom. God zij geprezen dat Hij zulk een zaad heeft! Maar dat moet aan de wereld zichtbaar worden in handel en wandel, waardig de roeping, waarmede u geroepen zijt geworden. Waar een kind Gods is moet een merkteken zijn, dat hem voor de wereld zichtbaar maakt. Gelijk de goddeloze een merkteken achterlaat, alzo ook de rechtvaardige; hij zaait het heilige zaad van Christus en dit zaad genereert tot roem en prijs van Jezus Christus; het wordt vruchtbaar gemaakt door de dauw des Heiligen Geestes en het bloed van Christus, Het moet zaad voortbrengen tot roem en prijs en eer en heerlijkheid Gods, Amen.